

Kněžská kariéra?

Služebný charakter

svátosti sboru (svátosti kněžství)

Vojtěch Kohut OCD, časopis Amen 5/2001, dokončení.

Když se řekne svátost kněžství, představíme si v prvním okamžiku nejčastěji postavu kněze. Jen zřídka si tento obraz doplníme po chvíli přemýšlení o biskupa a jáhna. A ještě méně často jsme schopni v této souvislosti vnímat biskupy, kněze a jáhny uprostřed Božího lidu, kterému slouží.

Diakonát a obnova ducha služby v církvi

Největší praktickou šancí ke správnému prožívání služebného charakteru svátosti sboru, kterou nám koncil nabídl, vidím právě v obnovení či spíše znovu ustanovení instituce "trvalých jáhnů" v západní církvi (je opravdu na místě mluvit o novém ustanovení, poněvadž dnešní jáhenská služba se v mnohých ohledech liší od jáhenství prvních staletí). Jáhnové jsou totiž ustanoveni, jak koncil opakovaně zdůraznil, "ne ke kněžství, nýbrž ke službě" (LG 29; ChD 15). Už samotné pojmenování o ní vypovídá: řecké slovo diakonos znamená "služebník" (nebylo by i zde na místě revidovat naši terminologii a namísto nic neříkajícího "jáhen" zavést jako jazyky češtině příbuzné /slovenština, polština/ pojem "diakon"?). Budeme-li mít před očima stále častěji muže, kteří si na celý život zvolili službu v různých oblastech a chtějí se tak připodobnit Kristu-Služebníku všech (srov. KKC 1570), kteří nejsou jáhny jen proto, že je to předstupeň kněžství, pak i my všichni ostatní věřící budeme citlivější ke služebnému rozměru křesťanské existence.

Na prvním místě to budou samotní biskupové, kteří budou výrazněji vnímat plnost své svátosti jako tvořené dvěma póly: kněžstvím a službou (a budou se proto podle Kristova příkazu vnímat "pod" kněžími a jáhny jako v onom "V", jež jsem představil výše), kterou vidí vtělenou ve svých spolupracovnících: kněžích a jáhnech. I pro kněze může být existence jáhnů velmi užitečná: bude jim připomínat, že jejich kněžství, které sdílají s biskupy, je služebné. Pro jáhny samotné je to pak věc pochopení jejich vlastní

totožnosti: nejsou jáhny proto, že se (z různých důvodů) nemohou stát kněžími, nýbrž proto, aby se cele oddali službě a tím byli zároveň pro všechny křesťany pobídkou k ustavičnému rozjímání nad Pánovým příkazem sloužit (srov. Mt 20, 25-28; Mk 10, 42-45; Lk 22, 24-27 a Jan 13, 1-17). Budou příležitostí k tomu, abychom pochopili, že v křesťanství, jak se šťastně vyjádřil Walter Kasper, jde o to, "udělat kariéru naruby".

Že takové rozjímání opravdu potřebujeme, snad dostatečně plyne ze samotného faktu, že ze tří forem svátosti sboru to bylo právě jáhenství (které nejvíce zdůrazňuje službu), jež na nesmírně dlouhé období úplně zmizelo z praxe západní církve, alespoň jako její stálý úřad. Obnovit je v tomto smyslu chtěl už koncil Tridentský; na úrovni instituce se to však podařilo až Druhému vatikánskému sněmu. Je ovšem otázkou, zda se obnoví i duch služby v našich myslích a v konkrétních důsledcích pro život církve. To za nás osobně žádný koncil neudělá! Zde musíme přiložit ruku k dílu my sami.

Obsahuje-li můj článek i mnoho kritických připomínek a různých návrhů k některým vnějším změnám, pak jen proto, že považuji ducha služby za klíčové téma obnovy našeho křesťanského života na začátku třetího tisíciletí: v první řadě obnovy autentického prožívání svátosti sboru; hned vzápětí však i obnovy křesťanského života laiků vůbec. Svými možná někdy provokujícími výpověďmi nechci probudit ve věřících nic jiného než lásku k církvi a úsilí o to, aby skutečně mohla být viditelným znamením přítomnosti vzkříšeného Krista ve světě a v dějinách.

(Závěr článku, II. část byla uveřejněna v lednu 2017)

Jáhen či diakon

(z řeckého δίακονος *diakonos*, služebník, nebo také číšník) je v křesťanských církvích označení pro pověřeného člověka, který vykonává službu charitativního a administrativního charakteru, aktivně se podílí na bohoslužbách, předčítá posvátné texty, vyučuje náboženství a podobně. Pro svůj úřad musí být vysvěcen. V katolické, pravoslavné a anglikánské církvi je jáhenství prvním stupněm svátosti kněžství (jáhen » kněz » biskup), v mnohých jiných tuto funkci zastávají laikové.